

Υπόθεση C-52/22

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

26 Ιανουαρίου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Bundesverwaltungsgericht (Αυστρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

17 Ιανουαρίου 2022

Προσφεύγων:

BF

Καθής διοικητική αρχή:

Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter, Eisenbahnen und
Bergbau

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Καθορισμός του ύψους της συνολικής συντάξεως ομοσπονδιακού υπαλλήλου – Διαφορετικό χρονικό σημείο της πρώτης αναπροσαρμογής μεταξύ των συντάξεων γήρατος του APG (Allgemeines Pensionsgesetz, γενικού νόμου περί συντάξεων) και των συνολικών συντάξεων των ομοσπονδιακών υπαλλήλων με βάση τον πληθωρισμό – Άρση της άνισης μεταχείρισεως, αλλά χωρίς αναδρομικότητα – Αρχές της ασφάλειας δικαίου, της διατηρήσεως των κεκτημένων δικαιωμάτων και της αποτελεσματικότητας

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α', και του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/EK δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικό ερώτημα

Έχουν το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α', και το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, ή οι αρχές της ασφάλειας δικαίου, της διατηρήσεως των κεκτημένων δικαιωμάτων και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, σύμφωνα με την οποία η πρώτη αναπροσαρμογή της συντάξεως για την κατηγορία δημοσίων υπαλλήλων οι οποίοι είχαν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα (συνολική σύνταξη σύμφωνα με τον Pensionsgesetz 1965 [νόμο περί συντάξεων του 1965]) το αργότερο από την 1.12.2021 πραγματοποιείται με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου του μεθεπόμενου ημερολογιακού έτους από την έναρξη της συνταξιοδοτήσεως, ενώ η πρώτη αναπροσαρμογή της συντάξεως για την κατηγορία των δημοσίων υπαλλήλων οι οποίοι θεμελίωσαν ή πρόκειται να θεμελιώσουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα (συνολική σύνταξη σύμφωνα με τον Pensionsgesetz 1965 [νόμο περί συντάξεων του 1965]) από την 1.1.2022 πραγματοποιείται με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου του επόμενου ημερολογιακού έτους από την έναρξη της συνταξιοδοτήσεως;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία: άρθρο 1, άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α', άρθρο 3, άρθρο 6, παράγραφος 1, άρθρο 9, παράγραφος 1

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Το άρθρο 41, παράγραφος 2, του Pensionsgesetz 1965 (νόμου περί συντάξεων του 1965, στο εξής: PG), όπως τροποποιήθηκε και δημοσιεύθηκε στην BGBl. (ομοσπονδιακή επίσημη εφημερίδα της Αυστρίας) I αριθ. 135/2020, προβλέπει ως ακολούθως:

«Οι συντάξεις γήρατος και οι συντάξεις επιζώντων, οι οποίες καταβάλλονται δυνάμει του παρόντος ομοσπονδιακού νόμου με εξαίρεση το συμπληρωματικό επίδομα του άρθρου 26, πρέπει να αναπροσαρμόζονται ταυτόχρονα και στον ίδιο βαθμό με τις συντάξεις του εκ του νόμου συστήματος συνταξιοδοτικής ασφάλισεως, εφόσον

1. το συνταξιοδοτικό δικαίωμα έχει ήδη θεμελιωθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου του οικείου έτους...

Η πρώτη αναπροσαρμογή συντάξεως πραγματοποιείται κατά παρέκκλιση από τα προβλεπόμενα στην πρώτη περίοδο με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου του μεθεπόμενου έτους από την έναρξη της συνταξιοδότησεως...»

Η τελευταία προαναφερθείσα περίοδος του άρθρου 41, παράγραφος 2, του PG, τροποποιήθηκε με την BGBl. I αριθ. 210/2021 με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2022 και έχει πλέον ως ακολούθως:

«Η πρώτη αναπροσαρμογή συντάξεως πραγματοποιείται κατά παρέκκλιση από τα προβλεπόμενα στην πρώτη περίοδο με τον ακόλουθο τρόπο:

Συντάξεις που οφείλονται από την πρώτη του μηνός που αναφέρεται στην αριστερή στήλη του προηγούμενου ημερολογιακού έτους πολλαπλασιάζονται από την 1η Ιανουαρίου με το αναφερόμενο στη δεξιά στήλη ποσοστό του συντελεστή αναπροσαρμογής

1η Ιανουαρίου 100 %

...

1η Ιουλίου 40 %

...

1η Οκτωβρίου 10 %

Στην περίπτωση συντάξεων που οφείλονται από την 1η Νοεμβρίου ή από την 1η Δεκεμβρίου του προηγούμενου ημερολογιακού έτους, η πρώτη αναπροσαρμογή πραγματοποιείται από την 1η Ιανουαρίου του μεθεπόμενου έτους από την έναρξη της συνταξιοδότησεως. ...»

Το άρθρο 99 του PG 1965, BGBl. I αριθ. 65/2015 προβλέπει ως ακολούθως:

«ΤΜΗΜΑ XIII

Ειδικές διατάξεις για τους δημοσίους υπαλλήλους που γεννήθηκαν μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1954

Παράλληλος υπολογισμός

Άρθρο 99. (1) Το τμήμα XIII εφαρμόζεται μόνο σε δημοσίους υπαλλήλους που γεννήθηκαν μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1954 και πριν από την 1η Ιανουαρίου 1976, προσελήφθησαν ως δημόσιοι υπάλληλοι του ομοσπονδιακού κράτους πριν από την 1η Ιανουαρίου 2005 και υπηρετούν ακόμη στις 31 Δεκεμβρίου 2004.

(2) Ο δημόσιος υπάλληλος δικαιούται σύνταξη ή τιμητική παροχή υπολογιζόμενη σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος ομοσπονδιακού νόμου μόνο στον βαθμό που αντιστοιχεί στο ποσοστό που προβλέπεται στο άρθρο 7 ή στο άρθρο 90, παράγραφος 1, το οποίο προκύπτει από τον συνολικό χρόνο υπηρεσίας που

θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα, τον οποίο έχει ο υπάλληλος μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2004.

(3) Εκτός από τη σύνταξη ή την τιμητική παροχή, υπολογίζεται σύνταξη για την ή τον δημόσιο υπάλληλο κατ' εφαρμογήν του APG και των άρθρων 6, παράγραφος 3 και 15, παράγραφος 2, του APG, όπως ίσχυε στις 31 Δεκεμβρίου 2013. Δεν εφαρμόζονται συναφώς οι διατάξεις του άρθρου 15 και του άρθρου 16, παράγραφος 5, του APG. Η σύνταξη που χορηγείται βάσει του APG οφείλεται στον βαθμό που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ του ποσοστού σύμφωνα με την παράγραφο 2 και του 100 %.

..

(5) Η συνολική σύνταξη του υπαλλήλου αποτελείται από την αναλογική σύνταξη ή την τιμητική παροχή βάσει της παραγράφου 2 και την αναλογική σύνταξη βάσει της παραγράφου 3.»

Το άρθρο 108h, παράγραφος 1, του Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης, στο εξής: ASVG) προβλέπει ως ακολούθως:

«Από την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους

α) όλες οι συντάξεις που χορηγούνται από το σύστημα ασφάλισης συντάξεων, για τις οποίες η ημερομηνία αναφοράς (άρθρο 223, παράγραφος 2) είναι προγενέστερη της 1ης Ιανουαρίου του έτους αυτού, ...

πολλαπλασιάζονται με τον συντελεστή αναπροσαρμογής. ...»

Με την BGBl. I αριθ. 28/2021 προστέθηκε στο άρθρο 108h του ASVG, η ακόλουθη παράγραφος:

«(1a) Η πρώτη αναπροσαρμογή γίνεται κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 κατά τρόπο ώστε οι συντάξεις, η ημερομηνία αναφοράς των οποίων (άρθρο 223, παράγραφος 2) βρίσκεται στον αναφερόμενο στην αριστερή στήλη μήνα του προηγούμενου της αναπροσαρμογής ημερολογιακού έτους, να αυξάνονται από την 1η Ιανουαρίου με το αναφερόμενο στη δεξιά στήλη ποσοστό του ποσού αύξησης που θα προέκυπτε από την εφαρμογή του συντελεστή αναπροσαρμογής:

Φεβρουάριος	90%
Μάρτιος	80%
Απρίλιος	70%
Μάιος	60%

Ιούνιος	50%
Ιούλιος	40%
Αύγουστος	30%
Σεπτέμβριος	20%
Οκτώβριος	10%

Αν η ημερομηνία αναφοράς είναι τον Νοέμβριο ή τον Δεκέμβριο του προηγούμενου της αναπροσαρμογής ημερολογιακού έτους, τότε η πρώτη αναπροσαρμογή πραγματοποιείται από την 1η Ιανουαρίου του μεθεπόμενου της ημερομηνίας αναφοράς ημερολογιακού έτους ...»

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ο προσφεύγων (BF) συνταξιοδοτήθηκε στο τέλος του μηνός κατά τον οποίο συμπλήρωσε το 62ο έτος της ηλικίας του και συγκεκριμένα από την 1η Ιουλίου 2020. Με οριστική απόφαση του Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter, Eisenbahnen und Bergbau (ασφαλιστικού φορέα των δημοσίων υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού του Δημοσίου, των σιδηροδρόμων και του μεταλλευτικού τομέα, Αυστρία, στο εξής: BVAEB) της 2ας Δεκεμβρίου 2020 διαπιστώθηκε ότι ο BF δικαιούτο από την 1η Ιουλίου 2020 συνολική ακαθάριστη μηνιαία σύνταξη βάσει του Pensionsgesetz (νόμου περί συντάξεων, στο εξής: PG) ύψους 4.455,43 ευρώ. Η συνολική αυτή σύνταξη προκύπτει, μεταξύ άλλων, από σύνταξη ύψους 3.716,82 ευρώ, από ποσό αυξήσεως σύμφωνα με το άρθρο 90a του PG, ύψους 327,53 ευρώ και από αναλογική σύνταξη σύμφωνα με τον Allgemeines Pensionsgesetz (γενικό νόμο περί συντάξεων, στο εξής: APG), ύψους 411,08 ευρώ.
- 2 Με έγγραφο της 26ης Φεβρουαρίου 2021, ο BF ζήτησε την έκδοση νέας αποφάσεως αναφορικά με τη σύνταξή του από την 1η Ιανουαρίου 2021. Με απόφαση του BVAEB της 19ης Μαρτίου 2021, διαπιστώθηκε ότι το ποσό της συνολικής συντάξεως του BF παρέμενε αμετάβλητο από την 1η Ιανουαρίου 2021, διότι σύμφωνα με το άρθρο 41, παράγραφος 2, του PG, η πρώτη αναπροσαρμογή με βάση τον πληθωρισμό πρέπει να πραγματοποιηθεί από την 1η Ιανουαρίου του δεύτερου ημερολογιακού έτους που έπεται της ενάρξεως της συνταξιοδοτήσεως, ήτοι από την 1η Ιανουαρίου 2022. Στις 6 Απριλίου 2021, ο BF άσκησε εμπροθέσμως προσφυγή κατά της εν λόγω αποφάσεως ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου, Αυστρία).

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 3 Ο BF υποστηρίζει ότι την 1η Ιουλίου 2020 έλαβε προσωρινή σύνταξη ως ομοσπονδιακός υπάλληλος στην ηλικία των 62 ετών. Σύμφωνα με τον παράλληλο υπολογισμό δυνάμει του άρθρου 99 του PG, το ύψος της συντάξεώς του ως δημοσίου υπαλλήλου υπολογίζεται εν μέρει βάσει των διατάξεων του PG και εν μέρει βάσει των προβλέψεων του ASVG. Θεωρεί ότι η τελευταία περίοδος, της παραγράφου 2, του άρθρου 41 του PG αντίκειται στην αρχή της ισότητας και είναι ως εκ τούτου αντισυνταγματική, καθώς συνεπάγεται ότι ένα συστατικό στοιχείο του APG δεν αναπροσαρμόζεται με βάση τον πληθωρισμό, παρά το γεγονός ότι οι συντάξεις του APG γενικά (δηλαδή όλες εκείνες για τις οποίες δεν γίνεται συνδυασμός και παράλληλος υπολογισμός κατά την έννοια του άρθρου 99 του PG) αναπροσαρμόζονται ήδη σύμφωνα με το άρθρο 108h, παράγραφος 1a, του ASVG κατά το πρώτο νέο συνταξιοδοτικό έτος. Επιπροσθέτως, ο BF επικαλείται παραβίαση του δικαίου της Ένωσης. Η προβαλλόμενη παραβίαση της αρχής της ισότητας αφορά μόνον τους μεγαλύτερους σε ηλικία δημοσίου υπαλλήλους, ήτοι εκείνους που έχουν γεννηθεί μεταξύ του 1955 και του 1975, δεν αποτελεί όμως τη συνέπεια αναπροσαρμογής του συνταξιοδοτικού συστήματος σε δημοσκοπική εξέλιξη. Δυνάμει της ισχύουσας από την 1η Ιανουαρίου 2022 νέας μορφής του άρθρου 41, παράγραφος 2, του PG, αντίστοιχη αναπροσαρμογή της συντάξεως χωρίς καθυστέρηση πραγματοποιείται πλέον και για τους δημοσίου υπαλλήλους που υπάγονται στον ASVG. Η ρύθμιση αυτή θα εξαλείψει για το μέλλον τη δυσμενή μεταχείριση των δημοσίων υπαλλήλων έναντι των συνταξιούχων του ASVG, κάτι που αιτιολογήθηκε επίσης ρητά στην αιτιολογική έκθεση του κυβερνητικού νομοσχεδίου υπό την έννοια της δίκαιης μεταχειρίσεως των δημοσίων υπαλλήλων. Ωστόσο, σύμφωνα με τη νομοθετική πρόβλεψη, δεν υπάρχει αναδρομικότητα, επομένως η δυσμενής διάκριση εξακολουθεί να υφίσταται στην περίπτωση του BF έναντι των συνταξιούχων του ASVG.

Συνοπτική έκθεση της διατάξεως περί παραπομπής

- 4 Η σύνταξη που δικαιούται ο δημόσιος υπάλληλος βάσει του PG πρέπει να αντιμετωπίζεται ως αμοιβή του υπαλλήλου κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2000/78/EK. Τούτο ισχύει επίσης όταν πρόκειται για συνολική σύνταξη σύμφωνα με το άρθρο 99, παράγραφος 5, του PG (πρβλ. ΔΕΕ 21.1.2015, *Felber*, C-529/13, σκέψη 24). Επομένως, ο καθορισμός του ύψους της πρέπει να γίνει σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 6 της οδηγίας.
- 5 Αφενός, αναφορικά με το ζήτημα του κατά πόσο μπορεί να υπάρξει σύγκριση μεταξύ των συντάξεων βάσει του PG και του συνταξιοδοτικού συστήματος σύμφωνα με τον ASVG, το αυστριακό Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) έχει αποφανθεί με τη νομολογία του ότι η σχέση δημόσιας υπηρεσίας (συμπεριλαμβανομένης της συνταξιοδοτήσεως) και το θέμα της κοινωνικής ασφαλίσεως αφορούν ριζικά διαφορετικούς τομείς του δικαίου, επομένως είναι αλυσιτελείς οι συνταγματικού δικαίου αμφιβολίες που προκύπτουν από την (απλή) «αντιπαραβολή». Επιπροσθέτως, κατά πάγια νομολογία του αυστριακού Verfassungsgerichtshof (Συνταγματικού Δικαστηρίου), ο νομοθέτης διαθέτει σχετικά ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς

τη ρύθμιση του δικαιώματος στην υπηρεσία, στις αποδοχές και τις συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων.

- 6 Πρέπει, ωστόσο, να ληφθεί υπόψη το επιχείρημα του BF, σύμφωνα με το οποίο ο Αυστριακός νομοθέτης τροποποίησε τη διάταξη του άρθρου 41, παράγραφος 2, του PG με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2022, κατά τρόπο ώστε η συνολική σύνταξη των δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίοι θεμελιώνουν βάσει του PG συνταξιοδοτικό δικαίωμα (συνολική σύνταξη) (το πρώτον) από την 1η Ιανουαρίου 2022, να αναπροσαρμόζεται ως προς το ύψος ήδη από την 1η Ιανουαρίου του ημερολογιακού έτους που έπεται της έναρξης της συνταξιοδοτήσεως, ενώ στην περίπτωση του BF εξακολουθεί να υπάρχει ένα «έτος αναμονής» και η συνολική σύνταξή του αναπροσαρμόζεται για πρώτη φορά το μεθεπόμενο ημερολογιακό έτος από την έναρξη της συνταξιοδοτήσεως. Η εν λόγω νομοθετική τροποποίηση δεν θεσπίστηκε με αναδρομική ισχύ, γεγονός που μπορεί να αντίκειται στην επιβαλλόμενη από τη νομολογία του Δικαστηρίου υποχρέωση πλήρους εξαλείψεως μιας δυσμενούς διακρίσεως (πρβλ. απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2019, C-171/18, EU:C:2019:839, *Safeway*, σκέψη 24). Βεβαίως, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η σοβαρή προσβολή της οικονομικής ισορροπίας του οικείου συνταξιοδοτικού συστήματος μπορεί να συνιστά επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος αποκλεισμού της αναδρομικότητας (πρβλ. απόφαση *Safeway*, σκέψη 43), οι συντάξεις όμως των δημοσίων υπαλλήλων στην Αυστρία δεν καταβάλλονται από συνταξιοδοτικό σύστημα αλλά από τον κρατικό προϋπολογισμό. Μολονότι δημοσιονομικοί λόγοι μπορούν να αποτελούν τη βάση των αποφάσεων κοινωνικής πολιτικής ενός κράτους μέλους, δεν μπορούν πάντως να αποτελούν, αφ' εαυτών, θεμιτό στόχο κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/EK.